

- **Mae'r rhan fwyaf o deuluoedd ond yn mynychu'r celfyddydau yn achlysurol – ar gyfartaledd gwnaethant brynu ar gyfer 2.8 o berfformiadau neu ffilmiau teulu dros bedair blynedd**
- **Nid gweld panto yn unig fydd cynulleidfaoedd pantomeim yn ei wneud – mae 60% wedi dychwelyd ac wedi prynu ar gyfer ffurfiau eraill ar gelfyddyd**
- **Mae angen fformat tocyn hyblyg ar deuluoedd – dim ond un rhan o bump ddaeth fel parti o bedwar**

Prosiect Cyngor Celfyddydau Cymru yw Mewnwelediad Cynulleidfa Cymru a ddarperir gan Clearview i helpu sefydliadau celfyddydol i ddeall a datblygu eu cynulleidfaoedd drwy gasglu, dadansoddi a dehongli data. Dyma'r ail mewn cyfres o fwletinau sy'n ystyried themâu sy'n ymddangos o'r data. I gael rhagor o wybodaeth ewch i <http://www.clearviewbusiness.com/solutions/audience-insight-wales/>

Rydych chi a'ch cydweithwyr wedi prynu'r clustogau arbennig i blant, wedi cyflwyno bwydlen addas iddynt yn eich caffi ac wedi creu lle gadael bygis. Ond faint ydych chi'n ei wybod am y teuluoedd sy'n tyrru i'r arlwy eang o ddigwyddiadau rydych chi'u cynllunio yn arbennig ar eu cyfer? Llai nag a fydddech yn ei feddwl siŵr o fod.

Nid oes amser gennych i osod eich data mewn unrhyw drefn. Diolch i Mewnwelediad Cynulleidfa Cymru, mae gen i amser. Rwyf wedi dadansoddi'r 716,000 o docynnau a brynwyd gan 67,000 o unigolion unigryw ar gyfer 10,428 o berfformiadau a ffilmiau teulu rhwng 2012/13 a 2015/16 mewn 21 o leoliadau yng Nghymru.<sup>1</sup>

Felly, pam fod eich data yn debygol o fod yn gamarweiniol?

Diffiniodd yr Ymgyrch Celfyddydau Teulu grŵp teulu yn mynychu digwyddiad celfyddydol fel rhywun o dan 16 oed yn mynychu gyda rhywun dros 16 oed. Ond o fewn data tocynnau y rhan fwyaf o leoliadau, mae'n amhosibl adnabod grŵp teulu. Nid yw rhai yn gwahaniaethu rhwng gwahanol fathau o ostyngiadau felly mae'n amhosibl gweld a yw rhywun yn berson hŷn, yn fyfyrwr neu'n blentyn. Nid yw eraill yn cynnig gostyngiadau i blant, gan ddewis cael un pris cymharol isel i bawb (er mai'r cyngor arbenigol yw bod pobl yn disgwyl prisiau is i blant<sup>2</sup>). Roedd gan rai

<sup>1</sup> Y lleoliadau yw Canolfan y Celfyddydau Aberystwyth; Theatr Beaufort, Blaenau Gwent; Chapter, Caerdydd; Theatr Clwyd, yr Wyddgrug; Theatr Congress, Cwmbrân; Neuadd Gwyn, Castell-nedd; Canolfan y Celfyddydau Pontardawe; Theatr y Dywysoges Frenhinol, Port Talbot; Coleg Brenhinol Cerdd a Drama Cymru, Caerdydd; Sherman Cymru, Caerdydd; Canolfan y Celfyddydau Taliesin, Abertawe; Y Metropole, Abertillery; Theatr Glan yr Afon, Casnewydd; Theatr Brycheiniog, Aberhonddu; Theatr Colwyn, Bae Colwyn; Theatr Felinfach, Dyffryn Aeron, Llanbedr Pont Steffan; Theatr Mwdan, Aberteifi; Theatr y Torch, Aberdaugleddau; Venue Cymru, Llandudno; Canolfan Mileniwm Cymru, Caerdydd; Canolfan Gelfyddydau Glannau Gwy, Llanfair-ym-Muallt.

<sup>2</sup> Baker Richards, *Pricing Family Events: guidance for arts organisations*, Ymgyrch Celfyddydau Teulu, 2015 tud 4 – gellir ei lawrlwytho yn <http://www.familyarts.co.uk/resources/toolkits/pricing-family-events/>

ostyngiadau i blant ar gyfer rhai digwyddiadau ond nid eraill. Mae hynny'n golygu na allwn weld beth yw grŵp teulu.

Rwyf wedi troi at ddiffinio teuluoedd fel y rheini sy'n mynychu mathau penodol o ddigwyddiad mewn grwpiau o 15 neu lai. Ond beth ddylai'r digwyddiadau hynny fod? Mae Mewnwelediad Cynulleidfa Cymru yn trosi'r categorïau digwyddiadau a ddefnyddir gan bob lleoliad yn ddosbarthiadau safonol o ffurf ar gelfyddyd a argymhellir gan Gyngor Celfyddydau Cymru. Felly dechreuais gyda phob digwyddiad sydd wedi'i ddosbarthu fel theatr plant ac ieuenctid. Mae'r dosbarthiad hwn yn cynnwys theatr broffesiynol wedi'i hanelu at blant, Theatr Ieuenctid yn cynnwys plant ar y llwyfan, a Theatr Mewn Addysg. Mae gan ysgolion a grwpiau wedi'u trefnu anghenion ac ymddygiadau gwahanol iawn i deuluoedd. Roedd hynny'n golygu bod yn rhaid i mi eithrio'r holl ddigwyddiadau oedd wedi'u hanelu at ysgolion drwy edrych am gliwiau yn y teitl a'r mathau o ddigwyddiadau a phrisiau – llafurus a dweud y lleiaf.

Yna ychwanegais Bantomeim o'r naw lleoliad sy'n ei raglennu. O leiaf roedd hynny'n syml – ar y cyfan.

Beth am ffilmiau i'r teulu? Roedd 10 o'r lleoliadau yn dangos ffilmiau ac yn casglu data gan bobl sy'n prynu tocynnau ar gyfer sinema. (Roedd un neu ddau arall yn gwerthu pob tocyn wrth y drws i gofnod cwsmer generig. Ddim yn ddefnyddiol.) Ond nid oedd y rhan fwyaf yn gwahaniaethu'n gyson rhwng gwahanol fathau o ffilmiau. Felly canolbwyntiais ar ffilmiau gyda dosbarthiadau U neu PG a chwilio am bob ffilm heb ei dosbarthu er mwyn nodi'r rheini a oedd yn anaddas i blant o dan 12 oed. Yna bu'n rhaid i mi nodi'r ffilmiau U a PG yr oedd yn amlwg nad oedd ganddynt fawr ddim apêl i blant, e.e. drama glasurol Orson Welles, *The Magnificent Ambersons* (U).

Mae ysgolion a grwpiau yn mynd i ddigwyddiadau wedi'u hanelu at blant felly roedd angen i mi eu heithrio. Mae rhai lleoliadau yn rhoi label ar archebion gan ysgolion a grwpiau. Mae gan eraill fathau penodol o brisiau. Ond nid oedd yr un ohonynt yn gyson. Yr unig ffordd o eithrio digwyddiadau nad oeddent ar gyfer teuluoedd oedd treulio ychydig o oriau yn astudio bob trafodyn yn edrych am gliwiau o dan gyfenw. Roeddwn i, hyd yn oed, wedi diflasu.

Bu'n rhaid i mi adael gweithdai a dosbarthiadau yn gyfan gwbl. Mae rhai lleoliadau ond yn eu labelu fel digwyddiadau i blant heb nodi eu bod yn gyfranogol. Mae hynny'n broblem oherwydd mae pobl yn ystyried bod yn bresennol a chymryd rhan mewn ffyrdd gwahanol iawn. Nid yw eraill yn gwahaniaethu rhwng gweithdai sydd wedi'u hanelu at oedolion a phlant. Ac nid yw llawer o leoliadau yn gwerthu dosbarthiadau rheolaidd trwy eu system docynnau o gwbl.

Pam ydw i'n cwyno? Oherwydd, os ydw i'n ei chael hi'n anodd, byddwch chi hefyd. Mae angen gwybodaeth wahanol i bawb arall ar deuluoedd<sup>3</sup> felly mae angen i ni allu eu nodi yn syth. Mae'n hawdd datrys hyn:

---

<sup>3</sup>Uned Cymunedau Creadigol, Prifysgol Swydd Stafford, *Content Guidance: communication for family arts events*, Ymgysgh Celfyddydau Teulu, 2015 – gellir ei lawrlwytho yn <http://www.familyarts.co.uk/2015/03/new-pricing-content-guidance-research/>

- cynnig tocynnau pris plant (hyd yn oed os byddwch yn credu mai pris tocyn unigol sydd orau, sefydlwch docynnau plant ac oedolion ar yr un pris a gofynnwch faint o blant sydd yn y parti)
- rhowch categori penodol i ffilmiau teuluol
- dosbarthwch ysgolion a grwpiau yn gyson
- rhowch categori penodol i weithdai a dosbarthiadau sydd wedi'u hanelu at blant.

Felly, ar ôl oriau maith roedd gen i set ddata resymol, ond nid un berffaith. Dyma beth roedd yn ei ddweud.

## **Rydym yn cynnig llai o berfformiadau a ffilmiau**

Dros bedair blynedd, cynigiodd y lleoliadau a oedd yn cymryd rhan 1,827 o berfformiadau theatr plant ac ieuenctid, 932 o berfformiadau pantomeim a dangoswyd 7,669 o ffilmiau teuluol. Cwmpodd cyfanswm y perfformiadau a ffilmiau teuluol 8% yn 2015/16 o gymharu â 2014/15.

Mae ugain o'r lleoliadau yn cyflwyno theatr plant ac ieuenctid. Cynyddodd nifer y perfformiadau 10% yn 2013/14 o gymharu â'r flwyddyn flaenorol ond cwmpodd 11% yn 2015/16 o gymharu â 2014/15.

Yn 2014/15 y gwelwyd y nifer uchaf o ffilmiau teuluol, 32% yn uwch na'r flwyddyn flaenorol. Fodd bynnag, yn 2015/16 cwmpodd y nifer 10% o gymharu â 2014/15.

Ar draws y naw lleoliad â phantomeimiau, mae nifer y perfformiadau wedi cynyddu bob blwyddyn dros y tair blynedd diwethaf, gyda chynnydd o 13% yn 2015/16 o gymharu â'r flwyddyn flaenorol.

## **Mae maint teuluoedd yn amrywio**

Ar gyfartaledd, mae teuluoedd yn mynychu perfformiadau theatr i blant ac ieuenctid a ffilmiau teuluol y naill mewn grwpiau o 3.2 a'r llall mewn grwpiau o 3.3. Daeth tua thraen mewn parau a chwarter mewn grwpiau o dri. Dim ond un rhan o bump ddaeth fel parti o bedwar – prawf bod gwir angen fformat tocyn hyblyg i deuluoedd.<sup>4</sup>

Mae teuluoedd a ddaw i bantomeim yn dueddol o fod mewn grwpiau mwy – 4.7 person ar gyfartaledd. Daeth ychydig o dan chwarter mewn grŵp o bedwar a thraean mewn grŵp o rhwng pump a naw. Er hynny, daeth 37% mewn parti o lai na phedwar.

## **Mae gwahaniaethau rhwng cynulleidfaoedd ar gyfer gwahanol fathau o ddigwyddiadau teuluol.**

---

<sup>4</sup> Baker Richards (2015), tud 9 – gwnaethant ddarganfod fod pobl yn fwy tebygol o ddisgwyl gostyngiadau i blant na pheccyn teulu ac awgrymu dewisiadau amgen. Mae hyd yn oed siart llif er mwyn eich helpu i benderfynu beth sydd orau i'ch sefydliad.

Mae cynulleidfaoedd ar gyfer ein digwyddiadau teuluol yn dod o bob rhan o gymdeithas. Dros bedair blynedd, roedd 12% o'r bobl a brynodd docynnau ar gyfer perfformiadau a ffilmiau teuluol o'r 20% o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru yn ôl y Mynegrif Amddifadedd Lluosog ar gyfer Cymru. Mae hynny'n cymharu ag 8% o'r holl bobl a brynodd docynnau yn y lleoliadau.

Mae teuluoedd sy'n mynd i ddigwyddiadau theatr i blant ac ieuenctid yn fwy tebygol o fod o ardaloedd Cymunedau yn Gyntaf (12%) o gymharu â chynulleidfaoedd ar gyfer pantomeim (8%) a ffilmiau teuluol (7%).

Mae dadansoddiad Mosaic<sup>5</sup> hefyd yn dangos amrywiaeth cynulleidfaoedd teulu. Mae rhai gwahaniaethau ar draws y gwahanol fathau o ddigwyddiadau. Mae teuluoedd cefnog a theuluoedd llawer llai cefnog o ardaloedd gwledig yn fwy tebygol o fynd i ffilmiau teuluol a phantomeim nag i ddigwyddiadau theatr i blant ac ieuenctid. Mae'r gwrthwyneb yn wir yn achos teuluoedd mwy cefnog mewn ardaloedd trefol.

### **Mae'r rhan fwyaf o deuluoedd ond yn mynychu'r celfyddydau yn achlysurol**

Dangosodd ymchwil gan yr Uned Cymunedau Creadigol ym Mhrifysgol Swydd Stafford ein bod yn cystadlu â chwaraeon, ffrindiau a diddordebau eraill i gael sylw teuluoedd<sup>6</sup>. Nid ydym yn ennill.

Edrychais ar amllder yn 2015/16 o ran theatr i blant ac ieuenctid, ffilmiau teuluol a Phantomeim wedi'u cyfuno. Ac roedd yn ddigalon i'w weld. Felly edrychais ar bedair blwyddyn ariannol rhwng 2012/13 a 2015/16 ond nid oeddwn yn teimlo'n llawer gwell. Ar gyfartaledd, gwnaeth pobl sy'n prynu tocynnau teulu brynu ar gyfer 2.8 o berfformiadau neu ffilmiau teulu dros y pedair blwyddyn. Dim ond 36% o bobl sy'n prynu tocynnau ar gyfer digwyddiadau teuluol aeth i fwy nag un. Mae hynny'n cynnwys yr holl theatr plant ac ieuenctid, pantomeim a ffilmiau teuluol ar draws pob un o'r lleoliadau dan sylw. Iawn, gallem fod yn colli rhai ailymweliadau oherwydd y gwerthiant uchel wrth y drws ar gyfer sinema, ond nid cymaint â hynny oherwydd caiff dwy ran o dair o docynnau sinema yn y lleoliadau dan sylw eu prynu ymlaen llaw.

Os edrychwn ar y gwahanol fathau o ddigwyddiadau teuluol, roedd amllder cyfartalog prynu tocynnau dros bedair blynedd ar gyfer theatr plant ac ieuenctid yr un fath ag ar gyfer ffilmiau teuluol, sef 1.9. Mae amllder cyfartalog prynu tocynnau ar gyfer pantomeim yn is, sef 1.6 ond nid yw hynny'n syndod am mai dim ond un pantomeim sydd bob blwyddyn fel arfer.

Mae gennym gynulleidfa graidd sy'n mynd i ddigwyddiad teuluol o leiaf bob deufis ond maent ond yn cyfrif am 5% o'r bobl sy'n prynu tocynnau teulu.

---

<sup>5</sup>Mae Mosaic yn system segmentu geodemograffig a grëwyd gan Experian sy'n rhannu poblogaeth y DU yn glystyrau yn dibynnu ar nodweddion eu cymdogaeth.

<sup>6</sup> Uned Cymunedau Creadigol, (2015) tud 11

Pam mae cymaint o'r bobl sy'n prynu tocynnau ond yn prynu ar gyfer un digwyddiad? Nid yw hyn am eu bod yn gweld digwyddiadau teuluol mewn lleoliadau celfyddydol eraill. Hyd yn oed yng Nghaerdydd, dim ond 21% o'r bobl sy'n prynu tocynnau a brynodd ar gyfer dau ddigwyddiad neu fwy a wnaeth hynny mewn mwy nag un o'r pedwar lleoliad yng Nghaerdydd sy'n cymryd rhan.

### **Mae'r rhan fwyaf o deuluoedd yn gorgyffwrdd rhwng gwahanol fathau o ddigwyddiadau teuluol**

Gadewch i ni ganolbwyntio ar y bobl sy'n prynu tocynnau ar gyfer mwy nag un perfformiad neu ffilm i'r teulu dros bedair blynedd:

- Pobl sy'n prynu tocynnau ar gyfer pantomeim sydd fwyaf tebygol o weld math arall o ddigwyddiad teulu gyda 22% hefyd yn prynu ar gyfer theatr i blant ac ieuenctid a 37% hefyd yn prynu ar gyfer ffilmiau teuluol.
- Roedd 20% o bobl sy'n prynu tocynnau ar gyfer theatr i blant ac ieuenctid hefyd wedi prynu ar gyfer ffilmiau teuluol ac roedd 25% hefyd wedi prynu ar gyfer pantomeim.
- Roedd y gorgyffwrdd mwyaf rhwng ffilmiau teuluol a phantomeim (38%) gyda 18% o bobl sy'n prynu tocynnau ar gyfer ffilm deuluol hefyd yn prynu ar gyfer theatr i blant ac ieuenctid.

### **Nid yw cynulleidfaoedd pantomeim ond yn gweld pantomeim**

Mae 30% o bobl sy'n prynu tocynnau ar gyfer pantomeim ond wedi bod i'r digwyddiad hwnnw dros bedair blynedd. Os byddant yn dychwelyd, byddant yn llawer mwy tebygol o brynu ar gyfer ffurf arall ar gelfyddyd nag aros gyda phantomeim. Mae 9% wedi bod i fwy nag un digwyddiad dros bedair blynedd ac ond i bantomeim. Mae 60% wedi dychwelyd a phrynu ar gyfer ffurfiau eraill ar gelfyddyd.

Ar gyfartaledd, gwnaeth pobl sy'n prynu tocynnau ar gyfer pantomeim brynu ar gyfer 7 digwyddiad o ffurfiau eraill ar gelfyddyd dros bedair blynedd.

### **Mae teuluoedd yn hoffi perfformiadau prynhawn**

Roedd 80% o'r tocynnau theatr i blant ac ieuenctid a ffilmiau teuluol ar gyfer perfformiadau yn ystod y dydd o gymharu â 63% o'r tocynnau ar gyfer pantomeim.

### **Mae tocynnau yn rhad**

Ar ddechrau mis Mai 2016, roedd y tocynnau ar gyfer y ffilm newydd The Angry Birds yn Cineworld yn Llandudno yn costio £8.60 i oedolion a £6.60 i blant. Cwmpodd hyn i bris tocyn unigol o £2 ar gyfer ffilm llai diweddar am 10am, sef Alvin and the Chipmunks. Sut rydym yn cymharu? Mae tocynnau ar gyfer ffilmiau teuluol o fewn lleoliadau Mewnwelediad Cynulleidfa Cymru yn costio £4.61 ar gyfartaledd. Roedd tocynnau ar gyfer theatr plant ac ieuenctid yn £7.99, gan ostwng i gyfartaledd o £6.23 os caiff sioeau yng Nghanolfan Mileniwm Cymru eu heithrio. Roedd tocynnau pantomeim yn costio £12.15 ar gyfartaledd.

## **Felly?**

Rydym yn dda am ddatblygu cynulleidfaoedd teuluol ac mae gennym gymaint i'w gynnig, ond mae angen i ni ddod o hyd i ffyrdd gwell o'u perswadio i wneud mwy na rhoi cynnig ar rywbeth unwaith yn unig.

**Heather Maitland gyda Jamie Rees**

13/5/16

[audienceinsight@clearviewbusiness.com](mailto:audienceinsight@clearviewbusiness.com)